

**Seletuskiri haridus- ja teadusministri määruse
„Teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimise tingimused ja kord“
eelnoõ juurde**

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Seoses teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse (edaspidi *TAIKS*) jõustumisega 1. oktoobrist 2025, muutus kehtetuks teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus ning haridus- ja teadusministri 7. veebruari 2013. a määrus nr 3 „Teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimise tingimused ja kord“. TAIKS § 9 lõike 3 punkti 8 alusel on antud Haridus- ja Teadusministeeriumile ülesanne korraldada teadus- ja arendustegevuse valdkonna riiklikke konkursse. Sama paragrahvi lõikest 4 tuleneva volitusnormi alusel kehtestatakse teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimist reguleeriv määrus uue terviktekstina.

Eelnõuga kehtestatakse teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimise tingimused ja kord. Teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi (edaspidi *konkurs*) eesmärk on toetada kavandatavaid tegevusi, mille kaudu toimub teadustegevuse tutvustamine ja laiemale avalikkusele mõistetavamaks tegemine; teaduse, teadussaavutuste ja teadlaste töö populariseerimine ning huvi äratamine teadustegevuse ja teadlase elukutse vastu. Toetatakse valdkonnapõhiseid uusi algatusi, mitte asutuste põhitegevusi. Konkursile on eelistatult oodatud uued projektid, kuni 3 aastat tagasi algatatud projektide jätkutegevused, samuti varasemate tegevuste edasiarendused. Konkursi väljakuulutamise käskkirjas sätestatakse täpsemalt osalemise tingimused. Eelnõu vastuvõtmisega halduskoormus ettevõtjatele ja eraisikutele ei muutu.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Haridus- ja Teadusministeeriumi teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna peaeksperdid Katrin Mandra (katrin.mandra@hm.ee; tel 735 0142) ja Pille Pikker (pille.pikker@hm.ee; tel 735 0215) ning õiguspoliitika osakonna õigusnõunik Kirke Treial (kirke.treial@hm.ee; tel 730 1080).

Määruse eelnõu väljatöötamisse on olnud kaasatud Sihtasutus Eesti Teadusagentuur ning konkursikomisjoni liikmed.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 sätestab konkursi eesmärgi. Käesoleva konkursi eesmärgiks on kavandatavate tegevuste toetamine, mille kaudu tutvustatakse ja tehakse mõistetavamaks laiemale avalikkusele teadustegevust, populariseeritakse teadust, teadussaavutusi ja teadlaste tööd ning äratatakse huvi teadustegevuse ja teadlase elukutse vastu.

Eelnõu §-is 2 sätestatakse konkursi väljakuulutamise tingimused. Konkursi kuulutab igal aastal välja Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *ministeerium*) kantsler käskkirjaga, milles tuuakse välja konkursi eelarve, kategooriad, taotlustele esitatavad nõuded, taotluste esitamise koht ja tähtaeg ning dokumentide loetelu, mis tuleb taotlusele lisada. Riigieelarve võimalustest ja vajadustest lähtuvalt ei sätestata määruses konkreetseid kategooriaid, sest need võivad olla

igal aastal erinevad ja sõltuda konkreetsetel ajahetkel olulistest teemadest. Konkursil osalemise taotluses peab olema planeeritava tegevuse ja taotleja kohta esitatud järgnev informatsioon: tegevuse eesmärk ja selle üksikasjalik kirjeldus; ajakava kuu täpsusega; tegevuse sihtgrupid ja nendeni jõudmise viis projekti jooksul; tegevuse potentsiaalne mõju ühiskonnale; varem toetatud projektide puhul tuleb lisada selgitus projekti jätkutegevustest peale toetuse lõppemist; tegevuse võimalikult detailne eelarve koos kulude selgitusega ja teiste võimalike toetajate panusega.

Tead konkursi väljakuulutamise ja konkursi tingimuste kohta avaldatakse teadus- ja arendustegevuse poliitika rakendusüksuse Sihtasutus Eesti Teadusagentuur (edaspidi *rakendusüksus*) ning ministeeriumi ametlikes infokanalites (sealhulgas veebilehel, *Facebookis*, *LinkedInis*, iga nädal ilmuvas uudiskirjas või muudes infokanalites).

Eelnõu § 3 sätestab konkursil osalemise tingimused. Konkursil võivad osaleda ja taotlusi esitada kõik teadust populariseerivad füüsilised ja juriidilised isikud.

Eelnõu §-is 4 määratletakse konkursikomisjoni moodustamise ja töökorra üldprintsiibid. Konkursile esitatud projektide läbivaatamiseks moodustab rakendusüksus nõuandva konkursikomisjoni (edaspidi *komisjon*), ja nimetab komisjoni esimehe. Komisjoni kuuluvad rakendusüksuse, ministeeriumi ning teadust populariseerivate organisatsioonide esindajad (nt Eesti Teadushuvihariduse Liit ning selle alaliidud) ning eksperdid.

Komisjoni koosoleku kutsub kokku esimees. Komisjon on otsustusvõimeline, kui koosolekust võtavad osa enam kui pooled komisjoni liikmetest, sealhulgas esimees. Komisjon võtab oma otsused vastu lihthäälteenamusega. Häälte võrdse jagunemise korral on otsustav esimehe hääl. Komisjoni liige taandab ennast komisjoni tööst, kui esinevad asjaolud, mis võivad tekitada huvide konflikti. Komisjoni liige ei pea ennast taandama terve komisjoni tööst, vaid huvide konfliktiga seotud taotluse aruteludest. Konkursikomisjoni koosoleku kokkuvõtte protokollitakse ning sellele kirjutavad alla komisjoni esimees ja protokollija.

Eelnõu §-is 5 tuuakse ära komisjoni tegevused konkursi korraldamisel ja läbiviimisel. Enne konkursi väljakuulutamist teeb komisjoni esimees ministeeriumile ettepaneku konkursi väljakuulutamiseks, taotlustele esitatavate nõuete ning esitatavate dokumentide kohta. Konkursi läbiviimiseks komisjon hindab konkursile esitatud projekte ja selgitab välja rahastatavad projektid. Komisjonil on õigus otsustada, millisesse kategooriasse esitatud konkursitöö kuulub, teha ettepanek projektide osaliseks toetamiseks ning teha ministeeriumile ettepanek konkursitulemuste kinnitamise kohta.

Eelnõu § 6 sätestab taotluste hindamise põhimõtted. Taotlusi hinnatakse järgmiste põhimõtete alusel: taotluses kirjeldatud eesmärkide ja tegevuste vastavus konkursi eesmärkidele; eelarve põhjendatus, kulutuste seostatus taotluses seatud eesmärkide saavutamise ja sihtgruppide kaasatus ja tegevuse mõju ühiskonnale; taotluses kirjeldatud tegevuste mõjususe ja asjakohasuse vastavalt valitud sihtrühmale ja kategooriale. Hindamise tulemusena moodustatakse kategooriate pingeread, mille alusel teeb komisjon ministeeriumile ettepaneku taotluste täielikuks või osaliseks rahastamiseks.

Eelnõu § 7 sätestab tegevused konkursi tulemuste kinnitamiseks. Konkursi tulemused kinnitab ministeeriumi kantsler käskkirjaga, tuginedes komisjoni ettepanekule. Konkursi tulemused tehakse teatavaks rakendusüksuse ametlikes infokanalites (sealhulgas veebilehel, Facebookis, LinkedInis, iga nädal ilmuv asuudiskirjas või muudes infokanalites).

Konkursile esitatud taotlusi säilitatakse rakendusüksuses seitse aastat alates konkursitööde esitamise tähtajast, tuginedes SA Eesti Teadusagentuur 19. märtsi 2021. a käskkirjale nr 35 „SA Eesti Teadusagentuuri dokumentide loetelu kinnitamine“. Rakendusüksuse isikuandmete töötlemise põhimõtted on leitavad [Isikuandmete töötlemine - Eesti Teadusagentuur](#).

Eelnõu § 8 kirjeldab tegevusi, mis leiavad aset konkursi luhtumisel. Konkursi loetakse luhtunuks, kui konkursil osalemiseks ei esitatud ühtegi taotlust või ükski taotlus ei vastanud esitatud nõuetele. Konkursi luhtumisel otsustab ministeerium uue konkursi korraldamise.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Kavandatav muudatus: Teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimise tingimused ja kord.

Muudatuse kirjeldus:

Määrusega luuakse alus teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimiseks ning sätestatakse selle tingimused ja kord. Tegemist ei ole uue konkursiga. Konkurssi on varasemalt reguleerinud haridus- ja teadusministri 7. veebruari 2013. a määrus nr 3 „Teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimise tingimused ja kord“. Projektikonkursiga toetatakse kavandatavaid tegevusi, mille kaudu toimub teaduse tutvustamine ja mõistetavamaks tegemine laiemale avalikkusele ning huvi äratamine teadustegevuse ja teadlase elukutse vastu. Haridus- ja teadusministri 7. veebruari 2013. a määrus nr 3 „Teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimise tingimused ja kord“ muutus TAIKS-i jõustumisel kehtetuks ning käesolev eelnõu kehtestatakse uue terviktekstina.

Peamine muudatus võrreldes kehtiva regulatsiooniga: konkursi kuulutab välja ja tulemused kinnitab ministeeriumi kantsler käskkirjaga, komisjoni moodustamise õigus antakse rakendusüksusele. Varasemalt kuulutas konkursi välja, kinnitas komisjoni koosseisu ja tulemused haridus- ja teadusminister käskkirjaga.

Sihtrühmad, keda muudatus mõjutab:

Eesti Teadusagentuur ning Haridus- ja Teadusministeerium.

4.1. Sotsiaalne mõju, sealhulgas demograafiline mõju

Määruse eelnõul ei ole otsest puutumust soolise võrdõiguslikkuse ning võrdseid võimalusi edendava mõjuga. Küll aga arvestatakse võimalusel komisjoni liikmete soolist tasakaalu ning kaasatakse komisjoni erinevate asutuste esindajaid. Kuivõrd nimetatud põhimõtteid on rakendatud ka kehtiva määruse alusel, ei ole tegemist uue muudatusega.

4.2. Mõju haridusele, kultuurile ja spordile

Määruse eelnõul on positiivne mõju teadus- ja arendustegevuse ühiskonnale mõistetavaks tegemisel. Määrus annab aluse toetada ettevõtmisi, millega tutvustatakse teadustegevust ning tehakse see ühiskonnale mõistetavaks.

4.3. Mõju riigivalitsemisele

Võrreldes kehtiva süsteemiga ei kaasne muudatusega täiendavaid kulusid riigieelarvele.

Määruse jõustumisega ei kaasne otseseid mõjusid järgnevates valdkondades: majandus, loodus- ja elukeskkond, infotehnoloogia ja infoühiskond, riigikaitse ja välisturvalisus, siseturvalisus, regionaalareng.

Kavandatud muudatusega ei kaasne ebasoovitavaid mõjusid.

Määrus viiakse kooskõlla 1. oktoobrist jõustunud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadusega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse jõustumisega ei kaasne täiendavaid riigieelarvelisi kulusid ja tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile läbi eelnõude infosüsteemi ning arvamuse avaldamiseks Sihtasutusele Eesti Teadusagentuur ja Eesti Teadushuvihariduse Liit.